

Protocol

Proces om te komen tot locatie en
inpassing van onderstations

**Taskforce Congestie Amsterdam –
Protocol –
Proces om te komen tot locatie en inpassing
van onderstations**

Van locatiekeuze tot goedgekeurd omgevingsplan

Versiegeschiedenis

Nummer	Wijzigingsdatum	Gewijzigd door	Opmerkingen
1.0	21/11/2022	Siefko Julius	Definitieve versie (zonder participatie)
1.1	26/05/2023	Siefko Julius	Inclusief participatiehoofdstuk
1.2	18/12/2023	Siefko Julius	Verwerking van evaluaties uit pilots Inclusief eisen / wensen aanpak
1.3	06/02/2024	Siefko Julius	Verwerking feedback op 1.2 Inclusief vernieuwde participatie paragraaf Inclusief eisen en wensen aanpak versie 05/02/2024

Inhoudsopgave

Versiegeschiedenis	2
Afkortingen en begrippen	4
1 Inleiding	6
1.1 Scope en algemene uitgangspunten	6
1.2.1 Versnellingen ten opzichte van het huidige proces	7
1.2.2 Mogelijke extra versnellingsopties (nu nog niet verwerkt in protocol)	8
2 Planfasen	9
2.1 Algemeen tijdpad	10
2.2 Afwijken binnen het protocol	10
3 Producten en werkzaamheden per fase	11
Fase 1: Locatiekeuze	11
Fase 2: Inpassing	13
Activiteiten	14
Fase 3: Ontwerp	16
Fase 4: Omgevingsplan	17
4 Organisatieontwerp	18
4.1 Organisatie	18
4.2 Besluitvorming en escalatie	19
5. Bijlagen	21
A Participatie	22
A.1 Inleiding	22
A.2 Doel van participatie	22
A.3 Fases in het project en participatieniveaus	23
A.4 Standaard waar kan, maatwerk waar moet	24
B. EMV aanpak	20
C. Plek / Vlek	21
D. Eisen & Wensen	22
E. Standaard Format Bouwvelop	29
F. Sjabloon Erfpachtovereenkomst	30

Afkortingen en begrippen

AO: Een Anterieure Overeenkomst is een grondexploitatieovereenkomst die partijen sluiten voor de vaststelling van een exploitatieplan. In dit geval een privaatrechtelijke overeenkomst met afspraken over de bouw van onderstations. Deze is benodigd wanneer de gemeente geen grondpositie heeft. Hierin spreekt de gemeente met een ontwikkelaar af dat wordt geïnvesteerd in de ruimtelijke kwaliteit. De investering kan van financiële aard zijn of van feitelijke aard. In ruil daarvoor heeft de overheid een inspanningsverplichting voor het planologisch inpassen.

BO: Basisontwerp

Bouwenvelop (BE): Een bouwenvelop is een pakket met alle generieke eisen, een vertaalslag van de welstandseisen en stedenbouw. In de bouwenvelop wordt verwezen naar het vigerend vastgesteld beleid en dit beleid wordt vertaald naar afspraken (tussen netbeheerder en gemeente) voor de realisatie van een onderstation op een specifieke locatie. Dit is gebaseerd op wat wel en niet kan vanwege de functie en veiligheid van het onderstation.

Voor dit protocol geldt dat de bouwenvelop een bijlage is bij een nieuwe erfpachtovereenkomst of anterieure overeenkomst. De bouwenvelop is de basis waarop een omgevingsplan wordt gewijzigd (indien van toepassing). De bouwenvelop is een product van de gemeente en wordt in afstemming met de netbeheerder opgesteld.

OP: Omgevingsplan

Coördinatieteam: Een team per project samengesteld uit: projectleider gemeente/PoA, omgevingsmanager Liander, projectleider TenneT, procesmanager TFCA. Het coördinatieteam stelt in de vorm van een projectsheet in gezamenlijkheid een procesgang vast. Het coördinatieteam overziet het project gedurende de gehele voorbereidingsfase.

CRK: Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Bestaat uit onafhankelijke en ambtelijke deskundigen en adviseert de gemeente Amsterdam over de integrale kwaliteit van de fysieke leefomgeving: stedenbouw, openbare ruimte, cultuurhistorie, welstand en monumenten. De adviseurs worden benoemd door het college van Burgemeester en Wethouders. Het advies wordt gebruikt als welstandstoets tijdens de aanvraagprocedure voor de omgevingsvergunning (niet in welstandsvrije gebieden). Het advies wordt meegewogen door de gemeenteraad bij besluitvorming over de omgevingsvergunning. Bevoegd gezag kan bij een negatief advies het bestuur vragen de vergunning alsnog te verlenen.

Commissie "Groen, Water en Duurzaamheid": Het coördinatieteam van het project spreekt in de fase van het maken van het procesontwerp af of een beoordeling van de commissie nodig is en zo ja wanneer. De beoordelingscommissie kan voorstellen goedkeuren, afkeuren of met suggesties voor verbeteringen terug sturen. In principe zijn de uitspraken van de commissie voor partijen bindend, tenzij één van de partijen bij monde van een kernteamlid meent dat het voorstel of het oordeel van de commissie geëscaleerd moet worden naar het Kernteam.

DO: Detail Ontwerp

EO: Erfpachtovereenkomst

Gebiedsontwikkeling: het aanpassen of uitbreiden van bestaande bebouwing en het treffen van voorbereidingen voor bewoning en bedrijvigheid in nieuwe gebieden.

Generieke eisen: Eisen die gelden voor elk onderstation en die dus geen locatie specifiek karakter hebben.

IV/Gate 1: Investeringsvoorstel (Liander) / Gate 1 (TenneT). Markeert het einde van de inpassingsfase, en het begin van de ontwerpfase.

Locatie specifieke eisen: Dit zijn alleen eisen die een locatie specifiek karakter hebben. Het kan gaan om eisen van welstand en stedenbouw (specifiek voor de betreffende locatie), maar ook om bijvoorbeeld specifieke verkeerskundige eisen.

NSV: Net Structuur Visie

Project Sheet: Document waarin de afspraken staan welke gemaakt zijn gedurende het Project Start Overleg. Daarnaast staat hierin beschreven hoe het protocol toegepast wordt op het specifieke project (stappen en tijdslijnen)

Supervisor: Bij projecten waar verschillende opdrachtgevers, ontwerpers, gemeentelijke diensten, financiers en bewoners bij betrokken zijn, wordt vaak een supervisor ingezet. Deze wordt meestal aangesteld door een stadsdeel of de gemeente als regievoerder of (hoofd)ontwerper. Een supervisor kan bijvoorbeeld aangesteld zijn om vooral te sturen op de inrichting van de openbare ruimte en/of de stedenbouw, of om juist een stempel te drukken op de architectuur van een plangebied.

De supervisor is gebonden aan de criteria uit de welstandsnota en/of specifieke, op het project gerichte criteria die deel uitmaken van een stedenbouwkundig kader of beeldkwaliteitsplan. Dit vormt ook het kader waarop het welstandsadvies gebaseerd zal zijn.

De supervisor informeert de CRK regelmatig over zijn of haar werkzaamheden. De CRK betreft de schriftelijke bevindingen van de supervisor bij het welstandsadvies.

TFCA: Task Force Congestie Amsterdam

1 Inleiding

Op 9 maart 2022 is het Ontwikkelingskader Energie Voorziening Amsterdam (EVA) 2035 vastgesteld. Tot 2035 moeten er ongeveer dertig nieuwe onderstations worden gebouwd, ongeveer dertien bestaande onderstations uitgebreid en daarnaast nog ongeveer 30 kabels worden gelegd. Deze verzwaring van het net moet ertoe leiden dat de netcongestie in Amsterdam wordt opgelost en nieuwe congestie -zo veel mogelijk- wordt voorkomen. Een complexe opgave, waar de netbeheerders, de gemeente Amsterdam en de haven van Amsterdam samen in optrekken.

Het aanleggen van onderstations en kabels in de gemeente Amsterdam brengt veel inpassingsvraagstukken met zich mee. Het oplossen van deze inpassingsvraagstukken is tijdsintensief, waardoor de noodzaak is ontstaan om de inpassing en de daaropvolgende omgevingsplanprocedure te versnellen. Deze versnelling moet ertoe leiden dat de congestie eerder wordt opgelost en nieuwe congestie zoveel mogelijk wordt voorkomen.

In dit protocol is deze aanpak voor een versnelde ruimtelijke inpassing en samenhang met de omgevingsplanprocedure beschreven. Het is een handleiding en stapsgewijze weergave voor medewerkers van de gemeente Amsterdam, de netbeheerders TenneT en Liander en de haven van Amsterdam. Het document richt zich op inpassing van de stations. Voor de kabels wordt een separaat document ontwikkeld.

Het protocol dient versnelling en moet in die geest enkel en alleen zo gebruikt worden dat het de partijen, individueel en in samenwerking, helpt het proces en de te nemen besluiten te versnellen. Het dient niet als een mal om de exacte stappen en verantwoordelijkheden aan te ontlenen. Op basis van evaluatie van ervaringen uit de praktijk zal dit protocol ook verder worden doorontwikkeld.

Het protocol vereist een innige samenwerking tussen partijen en een sterke intentie om tot besluiten te komen. Het protocol zet in op een korter tijdspad met duidelijke stappen en beslismomenten. Dit heeft invloed op de uitvoering van huidige processen binnen de organisaties. Met deze aanpassingen verwachten de partijen dezelfde producten en stappen te kunnen nemen, maar dan in dit kortere tijdspad per locatie.

1.1 Scope en algemene uitgangspunten

- Dit protocol start bij a) de locatiekeuze daar waar het een nieuwe locatie betreft of b) de stedenbouwkundige en ruimtelijke inpassing, daar waar het ombouw van een bestaand station betreft en er is aangetoond dat het kabeltracé naar en vanaf het onderstation haalbaar is.
- De bouw van onderstations en de voorbereiding van de uitvoering daarvan door de netbeheerders zijn géén onderdeel van dit protocol (BO, DO, realisatie en beheer).
- Werkzaamheden binnen dit protocol blijven waar mogelijk en nodig door de bestaande projectteams en medewerkers binnen de organisaties uitgevoerd worden.
- De project teams van de netbeheerder en de gemeente worden in het doorlopen van het gezamenlijke proces begeleid door een procesmanager. Deze procesmanager begeleidt een verzameling van projecten in een "cluster" binnen Amsterdam.
- Er wordt gebouwd met bestaande modules, opstelling en samenhang. Voor de inpassing zal het "omhulsel" per locatie worden bepaald. Er bestaan op dit moment

enkele standaarden die kunnen worden onderzocht voor locaties. Dit betekent dat netbeheerders starten met inpassing vanuit enkele standaardontwerpen en dat aan de hand van de welstandseisen bepaald wordt hoe er kan worden ingepast.

- Het protocol dient de projecten. Hiermee wordt de TFCA een verlengstuk van het project bij ruimtelijk inpassen. Onderdeel van het protocol is ook dat er wordt geëscaleerd naar het kernteam, wanneer er op projectniveau, i.s.m. de procesmanager, niet tijdig tot een oplossing kan worden gekomen. Hier zijn binnen het protocol momenten voor vastgesteld, maar kan op ieder moment, wanneer daar behoefte aan is. Wanneer overleg in het kernteam niet leidt tot een oplossing waar alle partijen achter staan en het knelpunt blijft bestaan wordt er geëscaleerd naar het bestuurlijk overleg.
- Alle eisen en wensen worden opgenomen in een concept bouwvelop. De kosten voor publieke eisen liggen bij de netbeheerder. Voor wensen worden afspraken gemaakt voor de kostenverdeling.
- Een notitie "Eisen en wensen" is in de bijlage toegevoegd om de aanpak met betrekking tot eisen en wensen helder uiteen te zetten.
- Het protocol dient ertoe versneld tot die oplossing en uitwerking daarvan te komen welke technisch functioneel en veilig is en qua inpassing een zo groot mogelijke slagingskans heeft voor goedkeuring door de gemeenteraad (of gemandateerde). Dit besluit staat vervolgens tot met wederzijds goedvinden een aanpassing wordt gemaakt.
- Het protocol maakt het hierdoor ook mogelijk om versneld tot de conclusie te komen dat inpassing niet mogelijk is.
- Het protocol geeft een maximale doorlooptijd van de inpassing weer. Voorafgaand aan een project wordt beoordeeld of sneller doorlopen van de stappen mogelijk is.
- In een Project Start overleg wordt voorafgaand aan de haalbaarheidsstudie gezamenlijk bepaald hoe complex het project is en welk proces men dient te doorlopen. Hierbij geldt alsnog het protocol als basis, alleen worden de te nemen stappen gezamenlijk opnieuw bepaald en uitgezet in de tijd.
- Vertraging door bezwaar- en beroepsprocedures zijn niet opgenomen in dit protocol.
- Dit document is geschreven voorafgaand aan in werking treden van de omgevingswet. De verwachting is dat invoering hiervan de procedures niet zal veranderen maar de voorbereiding ervan gaat mogelijk wat meer tijd vergen, omdat er meer moet worden onderzocht, er andere vragen worden gesteld rond participatie en, omdat de gemeente meer zelf moet doen. De impact hiervan zal in een volgende versie een plek krijgen.

1.2.1 Versnellingen ten opzichte van het huidige proces

Een belangrijk element van het protocol is het benutten van versnellingsmogelijkheden. Deze kunnen er gezamenlijk voor zorgen dat vertraging voorkomen wordt en/of dat de duur vanaf de start van de ruimtelijke inpassingsfase tot en met einde van de omgevingsplanprocedure verkort wordt van 36 naar 21 maanden. De versnellingen betreffen:

- Gebruik maken van verschillende standaard formats (standaard format bouwvelop en stedelijk(e) standaard ontwerp(en)) om consistentie te waarborgen, eerder duidelijk te krijgen wat de eisen en wensen zijn en er eerder te kunnen escaleren bij afwijking.
- Timeboxen van processtappen (maximale tijd voor een bepaalde stap stellen) en specificeren van detailproces van de inpassingsfase om te komen tot besluiten en vastlegging hiervan.

- Het protocol over individuele projecten heen laten begeleiden door een onafhankelijke proces manager om het protocol tijdig en efficiënt uit te voeren. Deze persoon werkt in opdracht van de TFCA.
- Vroegtijdig betrekken van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) en/of supervisor van gebiedsontwikkeling van de gemeente bij het inpassingsproces. Het Beeld Kwaliteit Plan en de schets al bespreken tussen CRK lid en interne of externe architect.
- Vroegtijdig betrekken van een architect bij welstandsniveau gewoon of hoger. Aanbeveling van het CRK is om een extern bureau aan te stellen in deze gevallen.
- Aanstellen van een drietal architectenbureaus welke kennis opbouwt en vertrouwd is en verder raakt met de bouwkundige en technische eisen die aan een onderstation worden gesteld.
- Het gezamenlijk toepassen van een gezamenlijk opgestelde participatieaanpak voor een project.
- Starten met het opstellen van een concept OP gelijktijdig met het opstellen van de bouwvelop. Dit is mogelijk als de mate van bestemmen past bij de fases van schets uitwerking. Verdere uitleg over globaal bestemmen volgt in 'Fase 4: Omgevingsplan'.

1.2.2 Mogelijke extra versnellingsopties (nu nog niet verwerkt in protocol)

Er zijn nog enkele versnellingsmogelijkheden geïdentificeerd die later eventueel kunnen worden toegevoegd:

- Gecoördineerde procedure voor omgevingsplan en omgevingsvergunning.
- Het opstellen van de eerste concept bouwvelop (zoals bedoeld in dit protocol) met eisen en wensen van de gemeente Amsterdam al voorbereiden tijdens de procedure van het B&W locatiebesluit (vliegende start).

2 Planfases

De TFCA heeft een integraal processchema opgesteld voor de voorbereidingsfase van de realisatie van de onderstations. Iedere individuele partij volgt eigen procedures, waardoor de werkwijzen voor de ander onvoldoende transparant en inzichtelijk. Dit integraal opgestelde processchema biedt deze duidelijkheid wel en is gebruikt als basis voor dit protocol. Hieronder zijn de verschillende voorbereidingsfasen benoemd. In dit protocol wordt er vervolgens toegespitst op fasen waar de meeste tijdswinst te behalen valt: de locatiekeuze, de inpassing en het omgevingsplan.

Planfasen

In het processchema zijn vijf (deels parallel lopende) fasen te onderscheiden. Hieronder een korte beschrijving inclusief verwijzing naar relevante bijlagen. Voor een gedetailleerdere beschrijving van de activiteiten in deze fasen volgt een nadere uitwerking.

	Fase	Link met de integrale planning	Product
1)	Locatiekeuze	Locatie en globale configuratie	Project sheet (bij nieuw station) Haalbaarheidsonderzoek Bestuurlijk vastgelegde locatie
2)	Inpassing	Stedenbouwkundig en ruimtelijk inpassen	Project sheet (bij bestaand station) Bouwenvelop Realisatie-/anterieure overeenkomst IV/Gate 1
3)	Basisontwerp en OP-procedure	Basisontwerp + definitief ontwerp (Liander) Basisontwerp (Tennet)	Basisontwerp Definitief ontwerp Basisontwerp
4)	Omgevingsplan	Omgevingsplanprocedure doorlopen	BO (Tennet) BO (Liander) Concept BO t/m bouwkundig bestek (Liander) AO/EO Omgevingsplan
5)	Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning verkrijgen	Vergunning

Tabel 1: Fasen van het voorbereidingsproces

- In fase 1 wordt de locatiekeuze van het onderstation bestuurlijk vastgelegd door het college van B&W. Nadat een locatie haalbaar lijkt, vormen de aandachtspunten gelijk input voor inpassing door de netbeheerder. Relevante bijlagen:
 - A. Participatie
 - B. EMV
 - C. Plek / Vlek
- In fase 2 wordt er gezamenlijk gewerkt aan de ruimtelijke inpassing van het onderstation met als resultaat een, door de gemeente vastgestelde, bouwenvelop. Wanneer dit niet lukt zal men terug moeten, naar het vinden van een nieuwe locatie. Relevante bijlagen:
 - Participatie
 - Eisen en Wensen
 - Standaard Format Bouwenvelop
 - Sjabloon Erfpachtovereenkomst
- In fase 3 wordt, door de netbeheerder een basisontwerp opgesteld. Belangrijk is dat deze stap pas wordt genomen na een goedgekeurd IV/Gate 1 voorstel. Hiervoor dient

ook het kabelproject welke een afhankelijkheid heeft met het station in de IV fase zijn. In het geval van Liander valt binnen deze fase ook het definitief ontwerp. TenneT begint pas na het verkrijgen van een omgevingsvergunning en Gate 2 besluit (incl akkoord op kabeltracé) met het detail ontwerp.

- In fase 4 wordt de omgevingsplanprocedure doorlopen. Dit gebeurt in dit protocol deels parallel aan de ruimtelijke inpassing en ontwerpfase.
- In fase 5 wordt de omgevingsvergunning aangevraagd en behandeld. De Omgevingsdienst zal van de gemeente opdracht krijgen om de vergunningaanvragen te behandelen. Na afgifte van de omgevingsvergunning wordt ook de eventuele gronduitgifte privaatrechtelijk vastgelegd in een erfpachtovereenkomst. Voor Tennaet geldt dit wanneer met Reddyn gewerkt wordt. In het geval van Tennaet UAV-GC contracten wordt deze stap pas genomen wanneer Gate 2 is afgerond.

Nadat deze vijf fasen zijn doorlopen kunnen de netbeheerders de voorbereiding van de uitvoering starten (geen onderdeel van dit protocol). Hierbij wordt de samenwerking minder intensief georganiseerd, maar zullen de uitvoeringsafdelingen van de netbeheerders de TFCA betrekken in het geval van:

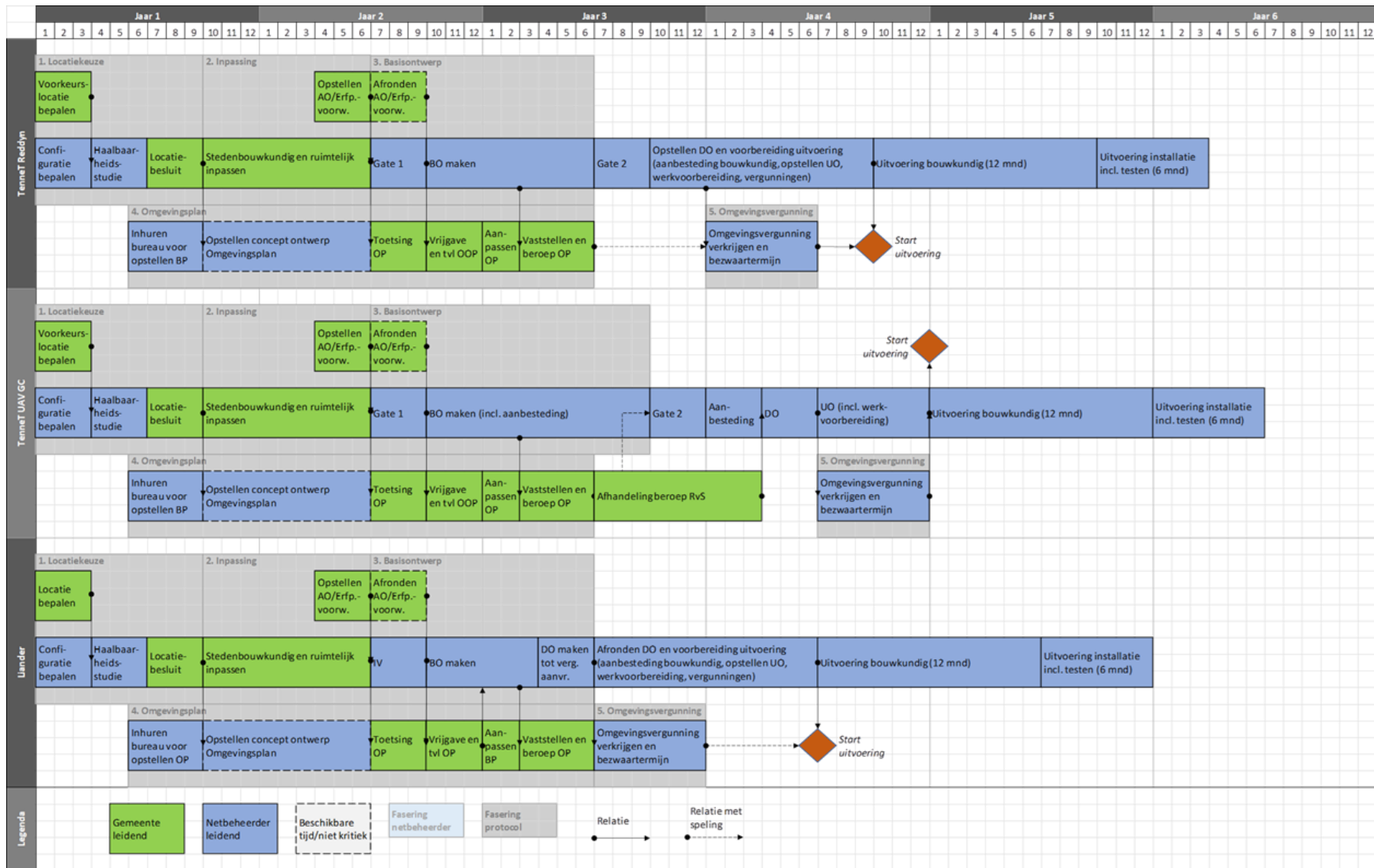
- Risico's op vertraging (bespreken met proces manager van project)
- Vertraging op IBN (bespreken met proces manager van project)

In al deze fasen wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan participatie. De partijen trekken hier aan de hand van de participatieaanpak (zie bijlage) gedurende het gehele project gezamenlijk in op.

Dit protocol spitst zich toe op fase 1, fase 2 en de parallel lopende delen van fase 3 en 4, aangezien hier de meeste winst te behalen is door middel van protocolleren en paralleliseren. De fasen worden apart behandeld, maar dit betekent niet dat ze volgorde zijn. De fasen lopen deels parallel.

2.1 Algemeen tijdpad

Figuur 1, te zien op de volgende pagina, geeft het algemene tijdpad van het realiseren van een onderstation weer. Hierin zijn de verschillende planfasen opgedeeld, deze worden weergegeven met grijze blokken.

Figuur 1: Hoofdstappen van het protocol, uitgezet in de tijd (maanden)

Toelichting figuur 1

- Voor een aantal van de activiteiten in bovenstaand schema is nog geen doorlooptijd bepaald aangezien ze niet binnen de scope van het protocol vallen (tekenen AO/EO en ontwerpfasen Liander en TenneT). Deze zullen per project worden bepaald. Wel is de indicatie dat deze activiteiten in de meerderheid van de situaties passen binnen de hier beschreven tijdslijnen en daarmee niet op het kritieke pad van het protocol liggen.
- Voor TenneT zijn twee varianten opgenomen. Een in samenwerking met Reddyn en een waarbij de UAV/GC constructie wordt toegepast.
- De projectteams per locatie vormen een project specifiek coördinatieteam. Dit wordt gevormd door een relevante combinatie van projectleider gemeente/PoA, omgevingsmanager Liander en projectleider TenneT. Zij worden ondersteund bij en aangestuurd op het succesvol doorlopen van het protocol door een procesmanager. Daarnaast biedt het protocol heldere en tijdige beslis- en escalatiemomenten en mogelijkheden welke het mogelijk maken om de planning van het protocol te realiseren.
- Om te komen tot een gedragen protocol zijn de stappen en taakverdeling binnen het bovenstaande hoofdproces uitgewerkt. De rollen welke hierin nu beschreven staan zijn indicatief en kunnen aan verandering onderhevig zijn. In het protocol zelf wordt daarom gesproken over actoren/partijen per stap.

2.2 Afwijken binnen het protocol

Voorafgaand aan het plannen van en starten met de voorbereiding van projecten wordt door het coördinatieteam, onder begeleiding van de procesmanager, bepaald of en hoe het protocol zal worden gebruikt. Dit gebeurt bij de start van de haalbaarheidsstudie (bij nieuwe locatie) *en/of* voorafgaand aan de inpassing (bij bestaande en nieuwe locatie).

Deze stap "nul" is een Project Start overleg waarin wordt besproken (naast o.a. team invulling, relevante externe partijen te betrekken, invulling participatie):

- Hoe complex het project is (indicatie eisen en wensen en doorlopen cruciale vragen (zie toelichting fase 1))
- Of en hoe het protocol (sneller) kan worden doorlopen
- Of er door uitzonderingen eventueel meer tijd benodigd is
- Of er activiteiten binnen het protocol zijn die niet van toepassing zijn op de locatie, waardoor een andere variant op het protocol nodig of mogelijk is

Dit laatste kan het geval zijn bij:

1. Krappe locatie. Hierdoor zijn er beperkte bandbreedtes en marges mogelijk in het omgevingsplan. Hierdoor moet er sneller naar een basis ontwerp worden gewerkt en is het niet mogelijk om de omgevingsplan procedure parallel te ontwikkelen met de bouwvelop.
2. Geen wijziging OP, maar in stedelijk gebied. In deze gevallen zijn er minder inpassingsknelpunten om over af te stemmen te verwachten, maar moet er wel worden voldaan aan de welstandseisen.
3. Industriegebieden. In gebieden, zoals het havengebied, waar plannen wel binnen het bestaande OP passen, maar niet binnen het erfpachtcontract. Hierdoor kan de bouwvelop eenvoudiger worden opgesteld.

3 Producten en werkzaamheden per fase

In dit hoofdstuk worden de producten en werkzaamheden voor fasen 1 t/m 4 toegelicht. Met name de inpassingsfase (fase 2) is uitgewerkt omdat hier de meeste tijdswinst te behalen valt. De ontwerpfase (fase 3) is niet geprotocolleerd, maar heeft wel stappen die binnen de tijdsperiode van het protocol en de OP-procedure dienen te worden afgerond. Vandaar dat deze stappen wel meegenomen zijn in dit document en ook indirect vallen onder de procesbegeleiding en aansturing.

Fase 1: Locatiekeuze

In deze fase wordt er gewerkt aan het vinden van een locatie, het onderzoeken van de haalbaarheid van deze locatie en het vervolgens bestuurlijk vastleggen van de locatie. De partijen werken in deze fase, in de basis, volgens hun eigen, gangbare werkwijzen.

Vanuit het protocol organiseert de procesmanager bij de start van de haalbaarheidsstudie, een Project Start – *Haalbaarheid* overleg, waarin het coördinatieteam van de verschillende organisaties bij elkaar komt en beoordeelt:

- Hoe complex het project is. Aan de hand van de volgende, maar niet gelimiteerd tot, onderwerpen
 - o Generieke eisen
 - o Locatie specifieke eisen
 - o Moet het ontwerp voor wat betreft de onderdelen 'Groen, Water & Duurzaamheid' voorgelegd worden aan de centrale commissie? Zo ja, wanneer?
 - o Omgevingsplan wijziging ja/nee
 - o Erfpacht of eigen grond
 - o Moet er een uitzondering worden gemaakt voor het toepassen van de geldende generieke eisen?
 - o Zijn er grote discussies te voorzien over kosten?
 - o Is er sprake van een voorziene discussie over EMV?
 - o Zo ja dan: plek/vlek discussie onderdeel maken van haalbaarheidsstudie
 - o Gaat de bouw van het station leiden tot maatschappelijke discussie?
 - o Is er sprake van een bestaand stedenbouwkundig plan, stedenbouwkundige visie of een gebiedsvisie?
 - o Scan voor verbindingen
- Of en hoe het protocol (sneller) kan worden doorlopen
- Of er door uitzonderingen eventueel meer tijd benodigd is
- Of er activiteiten binnen het protocol zijn die niet van toepassing zijn op de locatie, waardoor een andere of snellere variant op het protocol nodig of mogelijk is

Doel is om in deze fase gelijk het gesprek te starten en:

- te anticiperen op onderwerpen die aandacht en tijd nodig hebben en onderzocht moeten worden en hier afspraken over te maken
- gezamenlijk te bepalen of er ook versneld kan worden en daar afspraken over te maken

Deze afspraken worden door de proces manager op papier gezet en ter akkoord aangeboden aan het kernteam. Wanneer er discussie punten zijn worden deze ook aangeboden aan het kernteam met als doel deze te beslechten.

In deze fase is het van belang te onderbouwen waarom voor deze locatie wordt gekozen. Neem daarom de volgende onderwerpen mee in de uitwerking:

- Onderbouwing nut en noodzaak op basis van het ontwikkelingskader
- Afweging alternatieve locaties op basis van locatiestudie
- Technische haalbaarheid
- Uitspraak medewerking realisatie voedende kabel
- In het geval van gevoelige bestemming binnen globale EMV-contour: doorgerekende varianten als voorbeeld

Mogelijk is een plek/vlek discussie nodig. Dit moet in het geval van gevoelige bestemmingen binnen de globale EMV contour. Eventueel met behulp van een variantenstudie. Zie de bijlagen met betrekking tot EMV en Plek/vlek voor verdere toelichting.

Doel: Locatie keuze	
Standaard tijdsduur:	9 maanden
Input:	Ontwikkelkader
Output:	Bestuurlijk vastgestelde locatie
Besluit:	Vaststelling locatie (<i>B&W (Gemeente)</i>)

Organisatie:	Te nemen besluiten:	Door:
Taskforce	Sturing op afstemming en ondersteuning hierbij Afspraken Project Start overleg	Coördinatieteam Proces manager Kernteam
TenneT	Configuratie bepalen Haalbaarheidsstudie	Tennet AM
Liander	Configuratie bepalen Haalbaarheidsstudie	Liander K&O
Gemeente Amsterdam	Voorkeurslocatie bepalen Locatie bestuurlijk vastleggen	Opdrachtgever gebiedsontwikkeling (directie G&O of stadsdeel) College van B&W
PoA Waternet (en evt. andere partijen)	n.v.t. (in vroeg stadium betrekken vanuit risico management)	Contactpersoon

Fase 2: Inpassing

In deze fase wordt er gewerkt aan inpassing van een onderstation op de vastgestelde locatie.

Bij de start van deze fase wordt een Project Start – *Inpassing* overleg georganiseerd. In het geval van een nieuwe locatie wordt hierin met het coördinatieteam een vervolg gegeven aan het Project Start overleg gedurende de locatie keuze fase. In dit overleg worden dezelfde onderwerpen besproken (zie locatie keuze fase) en gezamenlijke afspraken gemaakt over hoe de inpassingsfase vorm te geven en hoe het protocol toe te passen herbevestigd of gemaakt. Welke stappen neemt men en welke duur per stap.

Deze afspraken worden door de proces manager op papier gezet en ter akkoord aangeboden aan het kernteam. Wanneer er discussie punten zijn worden deze ook aangeboden aan het kernteam met als doel deze te beslechten.

Daar waar dit gewenst blijkt uit het Project Start – *Inpassing* overleg levert de gemeente de concept bouwvelop in samenwerking met de netbeheerder op. Zie de bijlage Eisen en Wensen voor een verdere toelichting.

Vervolgens wordt door de netbeheerder onderzoek gedaan of aan alle eisen kan worden voldaan. Als de complexiteit laag is bevonden is er geen verdere afstemming nodig en vraagt de netbeheerder de vergunning aan. Bij hogere complexiteit volgt hieruit een lijst met inpassingsknelpunten waarvoor de partijen in een gezamenlijk projectteam tot een oplossing pogen te komen.

Daar waar binnen het projectteam en geen overeenstemming over de oplossing kan worden bereikt worden mogelijke oplossingsrichtingen inclusief hun effecten ter besluit aan het kernteam voorgelegd.

Het uiteindelijke voorstel is een product waarin partijen oplossingen hebben gevonden (incl. trace), CRK-advies is afgewogen en eventueel sturing is gegeven door het KT.

Het is door de CRK aanbevolen om bij alle locaties waar een welstandsniveau van gewoon of hoger geldt een externe architect in de arm te nemen om de route naar het CRK en gemeenteraad te bespoedigen.

Door deze aanpak wordt getrechterd van concept bouwvelop richting een vastgestelde bouwvelop die maakbaar en haalbaar is en de grootste kans heeft door de gemeenteraad geaccordeerd te worden.

De bouwvelop (o.a.) zal voor de netbeheerder dienen als basis voor een IV/Gate 1 besluit.

Doel: Ruimtelijk en stedenbouwkundig inpassen

Standaard tijdsduur:	9 maanden
Input:	Locatiekeuze vastgesteld door B&W
Output:	Vastgestelde bouwvelop Schets versie 1.0

Besluit:

Vaststelling BE (Projectmanager Grondzaken (Gemeente))

Organisatie:	Te nemen besluiten:	Door:
Taskforce	Sturing op inpassingsknelpunten (incl. advies CRK)	Coördinatieteam Kernteam Proces Manager
TenneT	Schets versie 1.0	TenneT AM (input Gate 1)
Liander	Schets versie 1.0	Liander K&O
Gemeente Amsterdam	Vaststelling bouwenvelop	Opdrachtgever gebiedsontwikkeling (directie G&O of stadsdeel)
PoA Waternet (en evt. andere partijen)	n.v.t. (in vroeg stadium betrekken vanuit risico management)	Contactpersoon

Activiteiten

In tabel 2 zijn de activiteiten in de inpassingsfase weergegeven en uitgezet op een tijdschaal van weken. Daarnaast is de input, output en actor per stap geïdentificeerd.

Week	Activiteit	Input	Output	Actor
0	Project Start overleg - inpassing	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken Project Start overleg – haalbaarheid Documentatie besluit locatiekeuze 	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken Project Start overleg - Inpassing 	Netbeheerders Gemeente Proces Manager
1	1. Opstellen concept bouwenvelop	<ul style="list-style-type: none"> Eisen en wensen Uitgangspunten en technische randvoorwaarden netbeheerder Welstandseisen uit welstandsnota Standaard format bouwenvelop 	<ul style="list-style-type: none"> Concept bouwenvelop Met de CRK afgestemde richtlijnen voor architectonische uitwerking (verwerkt in een Mini Beeld Kwaliteit Plan als onderdeel van de concept bouwenvelop) 	Gemeente* CRK Netbeheerder**
2				
3				
4				
5				
6	2. Beoordelen concept BE	<ul style="list-style-type: none"> Concept bouwenvelop Met de CRK afgestemde richtlijnen voor architectonische uitwerking (verwerkt in een Mini Beeld Kwaliteit Plan als onderdeel van de concept bouwenvelop) 	<ul style="list-style-type: none"> Punten van overeenstemming (Inpassings)knelpunten Met de CRK afgestemde richtlijnen vertaald naar oplossingsrichtingen 	<ul style="list-style-type: none"> Netbeheerders Eventueel Architect(en) (extern) Stedenbouwkundige G&O CRK
7				
8				
9				
10	3. Bespreken knelpunten &	<ul style="list-style-type: none"> Concept Bouwenvelop inclusief, met CRK 	<ul style="list-style-type: none"> Overeenstemming over knelpunten 	<ul style="list-style-type: none"> Netbeheerders Gemeente

Week	Activiteit	Input	Output	Actor
11	bepalen onderzoeks-vragen	afgestemde, richtlijnen voor architectonische uitwerking <ul style="list-style-type: none"> Verzamelde knelpunten vanuit de verschillende partijen 	(werksessie) <ul style="list-style-type: none"> Bijstellen BE eisen en wensen + netbeheerder eisen en wensen 'omhulsel' Overgebleven knelpunten (kernteam punten) en te onderzoeken oplossingsrichtingen Schets en toelichting Beoordelingscriteria 	
12				
13				
14				
15				
16				
17	4. Onderzoek t.b.v. overeengekomen inpassingsknelpunten + Opstellen voorstel voor Kernteam	Maand 1: Onderzoek & CRK advies Input: <ul style="list-style-type: none"> Knelpunten Te onderzoeken Oplossingsrichtingen Schets 	<ul style="list-style-type: none"> Advies CRK Onderzoeken afgerond 	<ul style="list-style-type: none"> Netbeheerder Gemeente (waar relevant) CRK
18				
19				
20		Maand 2: Uitwerking resultaten & impact analyse Input: <ul style="list-style-type: none"> CRK-advies Onderzoeksresultaten 	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunten en oplossingsrichtingen uitgewerkt (in samenhang waar dit besluitvorming vergemakkelijkt) Impact analyse op de kosten, planning (oplevering IBN), omgevingseffecten en uitvoeringsrisico's 	
21				
22				
23				
24				
25				
26		Maand 3: finaliseren oplossingsrichtingen en validatie Input: <ul style="list-style-type: none"> Onderzoeken Oplossingsrichtingen Impact analyse 	<ul style="list-style-type: none"> Validatie op techniek Keuze definitieve oplossingsrichtingen Voorstel BE inclusief (oplossings)schetsen 	
27				
28				
29				
30	5. Keuze door KT	<ul style="list-style-type: none"> Voorstel BE inclusief (oplossing)schetsen 	<ul style="list-style-type: none"> Afgeronde definitieve bouwvelop 	<ul style="list-style-type: none"> KT Wanneer nodig escaleren BO
31				
32				
33				
34	6. Verwerken eventuele wijzigingen vanuit KT	<ul style="list-style-type: none"> KT-input 	<ul style="list-style-type: none"> Definitieve bouwvelop Eventueel ter info naar KT/BO (bij rol in proces) 	<ul style="list-style-type: none"> Gezamenlijk
35				
36				
37				

Tabel 2: Hoofdstappen van het protocol uitgezet in de tijd

*Gebied/project team stadsdeel/G&O in samenwerking met projectteam EVA

** In het Project Start overleg kan worden afgesproken dat de netbeheerder actief betrokken wordt bij het opstellen van de concept bouwvelop.

Fase 3: Ontwerp

Deze fase start met het goedkeuren van investeringsvoorstellen binnen de netbeheerders.

Goedkeuring maakt budget beschikbaar om het basis ontwerp te maken (TenneT). Bij Liander wordt er in deze periode een concept DO en bouwkundig bestek opgesteld. Deze ontwerpen dienen klaar te zijn gelijktijdig aan dat het omgevingsplan is vastgesteld.

Deze ontwerpstappen vallen niet binnen de versnelling die het protocol beschrijft, maar dienen wel afgerond te zijn binnen het tijdsbestek van het protocol.

Doel: Basisontwerp/concept DO opleveren

Standaard tijdsduur: 9-15 maanden

Input: Vastgestelde Bouwvelop

Output: BO, Station incl. de verbinding (TenneT), Concept DO & Bouwkundig bestek (Liander)

Gezamenlijk besluit: Geen gezamenlijk besluit in deze fase

Organisatie:	Te nemen besluiten:	Activiteit/product
TenneT	Gate 1 Basisontwerp	Budget voor BO organiseren VS ₁₊₂ voor aannemer Basisontwerp opstellen
Liander	Investeringsvoorstel (IV)	Budget organiseren Basis Ontwerp opstellen Concept DO opstellen Bouwkundig bestek opstellen
Gemeente Amsterdam	n.v.t.	Toetsing ontwerpproducten netbeheerder

Fase 4: Omgevingsplan

In deze fase laat de netbeheerder, op basis van de informatie die gedurende de inpassingsfase, iteratief, wordt verzameld, een concept omgevingsplan opstellen.

Zoals in paragraaf 1.2.1 benoemd, kan met het gelijktijdig starten van het opstellen van het OP en de bouwvelop versnelling behaald worden, omdat dan beide processen parallel plaatsvinden. Dit is de meest wenselijke procedure maar deze vereist nauwgezette afstemming tussen gemeente en netbeheerder. Van geval tot geval zal aan het begin van het proces gezamenlijk bepaald worden of de aanpak met een voorontwerp-omgevingsplan met tamelijk ruime mogelijkheden, dat in de omgevingsplanprocedure tot en met de vaststelling vervolgens ingeperkt wordt, haalbaar is.

Als ingeschat wordt dat dat niet haalbaar is, omdat de wijzigingen niet meer van ondergeschikte aard zullen zijn, wordt zo nodig teruggevallen op de procedure omgevingsvergunning afwijkend gebruik om onnodige vertraging in de omgevingsplanprocedure te voorkomen. Tennaet doorloopt voor alle opgaves een omgevingsplanwijziging.

Dit concept omgevingsplan, met daarin alle informatie uit de vastgestelde bouwvelop verwerkt, kan vervolgens gebruikt worden voor toetsing. De gemeente voert deze toetsing uit, en begeleidt het vervolgens parallel aan de ontwerpfase, door de omgevingsplanprocedure. Tijdens de ontwerpfase en de omgevingsplanprocedure is een nauwe informatie-uitwisseling nodig. Wanneer er geen mogelijkheid is tot binnenplans afwijken kan ook de uitgebreide voorbereidingsprocedure worden gebruikt.

Gezamenlijk doel: Vaststelling omgevingsplan

Standaard tijdsduur:	21 maanden (inclusief concept OP)
Input:	Punten van overeenstemming en inpassings-knelpunten (t.b.v. onderzoeken voor concept OP) Oplossingsschets (t.b.v. toetsing omgevingsplan) Vastgestelde bouwvelop (t.b.v. toetsing omgevingsplan)
Output:	Vastgesteld omgevingsplan

4 Organisatieontwerp

Het protocol dient als hulpstuk voor de bestaande projectteams vanuit de partijen. Uitvoering van de stappen vindt plaats binnen de projecten en door dezelfde mensen die nu ook deze rol invullen.

De projectteams hebben nu echter in de vorm van de taskforce een middel om met elkaar aan het realiseren van tijdslijnen te werken en hebben een manier om discussies en producten eerder te beslechten. Het protocol is er op gericht inpassing transparanter, beter afgewogen en sneller af te ronden.

4.1 Organisatie

De organisatie blijft gelijk aan de huidige organisatie van de projectteams. Dat betekent dat de volgende partijen in hoofdlijnen de volgende rollen op het protocol inzetten (buiten de benodigde locatie specifieke expertise). Verdere gedetailleerde toelichting op de niet-TFCA rollen wordt hier niet beschreven, omdat dit bestaande rollen met rolbeschrijvingen zijn binnen de eigen organisaties en deze ook aan verandering onderhevig kunnen zijn.

Organisatie:	Rollen:
TenneT	<ul style="list-style-type: none">▪ Programma Manager Amsterdam▪ ROM-strateeg▪ Projectontwikkelaar▪ Architect bouwkundige engineering
Liander	<ul style="list-style-type: none">▪ Omgevingsmanager▪ Tactisch asset manager▪ Architect bouwkundige engineering
Gemeente Amsterdam	<ul style="list-style-type: none">▪ Projectmanager gebiedsontwikkeling / stadsdeel▪ Stedenbouwkundige gebiedsontwikkeling / stadsdeel▪ Supervisor / kwaliteitsteam
Onafhankelijk	<ul style="list-style-type: none">▪ CRK (lid)

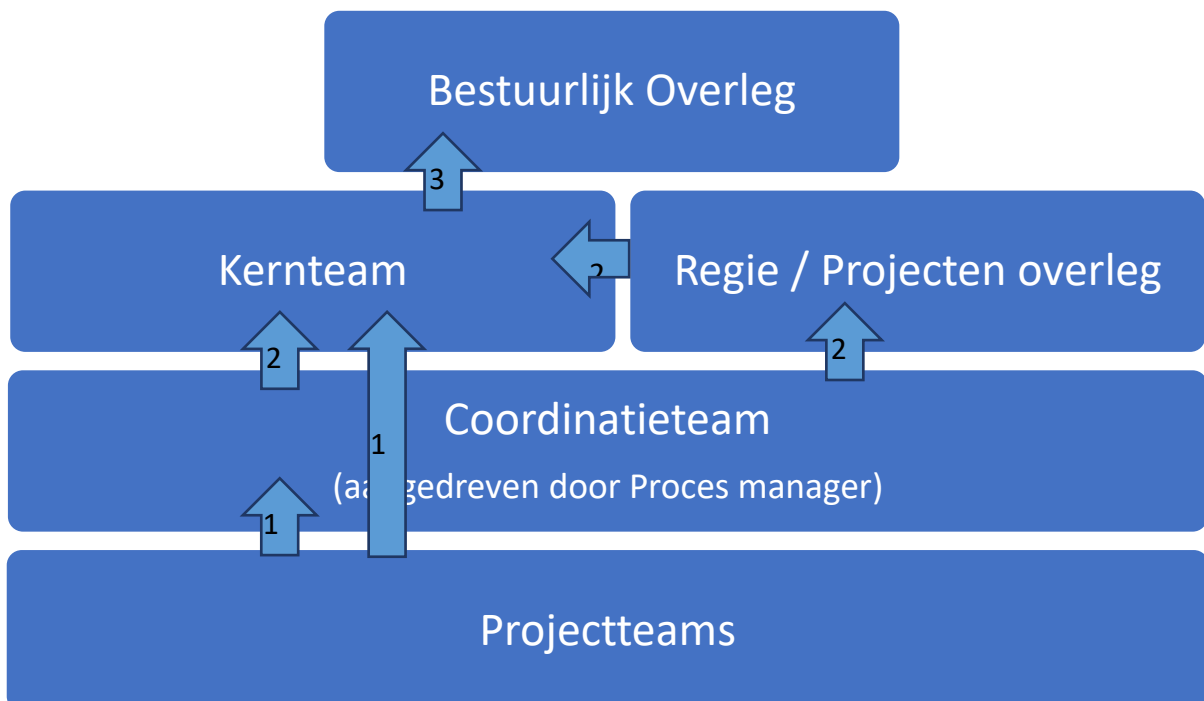
Om de tijdslijnen van het protocol te bewaken en de projectteams te helpen en ontlasten met het nemen van beslissingen wordt er in de vorm van een proces manager een onafhankelijke rol toegevoegd vanuit de TFCA. Daarnaast wordt er een coördinatieteam benoemd welke voorafgaand aan projecten afstemt en afspraken maakt, maar ook samen met de procesmanager eigenaarschap en coördinatie over de uitvoering van het protocol op zich neemt .

Organisatie:	Rollen:
TFCA	<ul style="list-style-type: none">▪ Proces manager, verantwoordelijk voor:<ul style="list-style-type: none">○ Beoordeling waar het protocol in welke vorm wordt toegepast○ Sturing op uitvoering van het protocol over de locaties/projecten heen in samenwerking met het coördinatieteam○ Adviserend aan projectteams over het protocol○ Adviserend aan Taskforce over de vraagstukken binnen locaties○ Tijdig besluiten organiseren binnen tijdslijnen protocol

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Escaleren richting Taskforce wanneer tijdslijnen (dreigen te) worden gemist ○ Rapportierend aan het kernteam ▪ Coördinatie team <ul style="list-style-type: none"> ○ Samenstelling: projectleider gemeente / PoA, omgevingsmanager Liander, projectleider TenneT, procesmanager TFCA ○ Het coördinatieteam overziet het project. Zo nodig consulteert het team gericht één of meerdere mensen die in de loop van het project betrokken raken. Vervolgens stelt het coördinatieteam in de vorm van een projectsheet in gezamenlijkheid een procesgang vast. ○ Elk van de leden is zelf verantwoordelijk voor de interne afstemming binnen de eigen organisatie ▪ Commissie 'Groen. Water en Duurzaamheid' <ul style="list-style-type: none"> ○ Zie bijlage "Eisen en Wensen"
--	--

4.2 Besluitvorming en escalatie

Om besluitvorming gestructureerd en snel plaats te laten vinden zijn er besluit- en escalatielijnen ingericht voor ondersteuning van de projectteams, zie figuur 2.

Figuur 2: Besluit en escalatielijnen

1. Projectteams gebruiken de procesmanager en het coördinatieteam om besluitvorming te organiseren. De proces manager kan helpen tot een besluit te komen zonder gebruik van het kernteam. Als een project team wil dat iets

behandeld wordt in het kernteam faciliteert de proces manager dit. Dit kan in de volgende gevallen:

- a. Wanneer organisaties de eigen processtappen binnen het protocol niet binnen de tijdslijnen van het protocol afronden
 - b. Wanneer discussies niet binnen de tijdslijnen van het protocol beslecht worden
 - c. Wanneer besluiten volgens het protocol door de TFCA genomen moeten worden
2. De Procesmanager gebruikt het kernteam en het regie team voor besluitvorming in de volgende gevallen:
- a. Rapporteren en beweging creëren ten behoeve van processtappen die niet binnen de tijdslijnen van het protocol worden afgerond
 - b. Wanneer de procesmanager het coördinatieteam en projectteam niet kan helpen om de discussies te beslechten binnen de tijdlijnen van het protocol
 - c. Bij besluiten die volgens het protocol door de TFCA genomen moeten worden
3. Het kernteam organiseert besluitvorming en implementatie binnen de eigen organisaties en gebruikt het Bestuurlijk Overleg wanneer:
- a. Rapporteren en beweging creëren ten behoeve van processtappen die niet binnen de tijdslijnen van het protocol worden afgerond
 - b. Wanneer het kernteam niet het mandaat heeft of niet tot overeenstemming komt over een te nemen besluit

5. Bijlagen

- A. Participatie
- B. EMV aanpak
- C. Plek / Vlek
- D. Eisen & Wensen
- E. Standaard Format Bouwenvelop
- F. Sjabloon Erfpachtovereenkomst

A Participatie

A.1 Inleiding

De stappen in dit protocol versnellen de ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations. Daarmee verandert echter niets aan de grote impact op de openbare ruimte en de leefwereld van Amsterdammers. Iedereen in Amsterdam gaat hier iets van merken en vinden: van de bouwwerkzaamheden, wegomleidingen en tijdelijke overlast tot de nieuwe elektriciteitsstations en kabels in de straat, of misschien zelfs voor de deur.

Voor nieuw beleid en nieuwe plannen (zoals omschreven in de omgevingsvisie) hanteert de gemeente Amsterdam het uitgangspunt dat zij deze zo veel mogelijk samen met de stad maken. Ook de netbeheerders hechten belang aan het inrichten van een passend participatietraject. Participatie speelt dan ook een cruciale rol bij het maken en uitvoeren van plannen.

Beleidskader

Het beleidskader Participatie van de gemeente Amsterdam onderscheidt verschillende niveaus van participatie. Communicatie is onderdeel van participatie (niveau 1: informeren).

1. Informeren

Amsterdammers worden geïnformeerd over nieuw beleid, een nieuw plan of nieuwe regelingen. Amsterdammers krijgen inzage in de (openbare) informatie waar ze naar vragen.

2. Meedenken (raadplegen en adviseren)

Amsterdammers worden betrokkenen voor advies. Amsterdammers kunnen ideeën of suggesties meegeven.

3. Meebeslissen

Amsterdammers beslissen mee over het beleid of het project.

4. Meewerken (co-creatie)

Amsterdammers werken mee aan het beleid of project.

Voor en met wie

Vanuit de gemeente Amsterdam is participatie voor en met bewoners, bedrijven en organisaties. Ook wordt de term belanghebbenden gebruikt. De netbeheerders spreken over participatie met en voor stakeholders, waarbij klanten, de omgeving maar ook maatschappelijke organisaties worden bedoeld. In dit protocol zijn omwonenden, bedrijven en organisaties de primaire doelgroepen van participatie. Ook wordt ruimte geboden voor maatschappelijke organisaties die mee willen denken vanuit hun eigen doelstelling.

A.2 Doel van participatie

Participatie draagt bij aan de doelstelling van het beleid: het tijdig en ruimtelijk inpasbaar uitbreiden of bouwen van elektriciteitsstations. In deze opgave richt participatie zich op het maken van betere plannen, het genereren van begrip bij bewoners en ondernemers voor de

opgave en het vergroten van de legitimiteit van het handelen van (semi)publieke instellingen in de openbare ruimte.

De uitgangspunten die we hierbij hanteren zijn:

- Tijdig en volledig en proactief informeren over wat er gaat veranderen in hun buurt
- Duidelijkheid over in welke mate bewoners invloed kunnen hebben op (onderdelen van) deze verandering
- In een vroeg stadium in gesprek gaan met betrokkenen. Zo is er ruimte om te luisteren naar hun wensen en zorgen aan te horen en indien mogelijk op te lossen
- Transparantie: het participatieplan is openbaar
- Alle informatie die volgens de wet openbaar is, is beschikbaar
- Beleid en maatregelen zijn uitlegbaar (waarom en hoe) en in begrijpelijke taal, afgestemd op de betrokkenen
- Iedereen die wil moet het planproces kunnen volgen en mee kunnen doen waar die mogelijkheid wordt geboden.
- Omwonenden kunnen tijdens bijeenkomsten aangeven hoe zij betrokken willen zijn en geïnformeerd willen worden en suggesties aandragen voor het verbeteren van de communicatie en participatie.

A.3 Fases in het project en participatieniveaus

De planvorming van de (ver)bouw van een elektriciteitsstation bestaat uit een aantal fases. Per fase worden omwonenden goed geïnformeerd en over sommige onderwerpen kunnen zij meedenken. De niveaus van participatie zijn als volgt afgesproken:

Thema	Niveau van Participatie
Locatiekeuze	Informeren
Ruimtelijke inpassing op het terrein rondom het station	Meedenken
Ontwerp station (uiterlijk)	Meedenken
Ontwerp publieke ruimte	Meedenken
Vorbereiding en Uitvoering	Informeren
Omgevingsplan	Informeren over formele inspraak: Zienswijze indienen, mogelijkheid tot bezwaar en beroep
Omgevingsvergunning	Informeren over mogelijkheid tot bezwaar en beroep

Locatiekeuze

De locatiekeuze gaat vooraf aan de ruimtelijke inpassing. In een eerder stadium (het ontwikkelingskader 'Elektriciteitsvoorziening Amsterdam 2035') is al besloten dat hier geen ruimte is voor Amsterdammers om mee te denken. Daarvoor is het proces te complex. In de voorbereiding van een locatiebesluit worden meerdere locaties onderzocht op haalbaarheid. Vervolgens wordt de haalbare locatie bestuurlijk vastgelegd door het college van Burgemeester en Wethouders. Omwonenden worden hierover tijdig (direct na het locatiebesluit) en volledig geïnformeerd door de gemeente en de netbeheerder(s) gezamenlijk: er wordt uitgelegd waarom een bepaalde locatie is gekozen en welke argumenten hierbij leidend waren. Een goede uitleg over waarom andere locaties niet geschikt zijn is daarbij essentieel voor het vertrouwen van bewoners.

Ruimte inpassing Ontwerp station en publieke ruimte en participatie

Zowel bij de ruimtelijke inpassing op het terrein, het groen dat daaromheen wordt geplant, het uiterlijk van het station en de (mogelijke) publieke ruimte om het station, is het goed om bewoners in een vroeg stadium te betrekken bij de planvorming. Dit kan middels een of meer (digitale en/of fysieke) bijeenkomsten waarin de omwonenden worden uitgenodigd om zich te informeren, vragen te stellen en mee te denken. Het doel is omwonenden te informeren en ideeën op te halen voor ruimtelijke inpassing, het ontwerp en de publieke ruimte. Zo worden de wensen en zorgen van bewoners in een vroegtijdig stadium zichtbaar en kunnen deze door het projectteam geadresseerd worden. Deze bijeenkomsten zijn ook een goed moment om omwonenden te vragen hoe zij op de hoogte willen blijven, waarover zij informatie willen krijgen en hoe ze betrokken willen zijn bij het project. De netbeheerder(s) is verantwoordelijk voor het informeren van de bewoners over concept inpassing en ontwerp station, de gemeente over de publieke ruimte. De bijeenkomsten worden door de partijen gezamenlijk georganiseerd.

Voorbereiding en uitvoering

Zodra de voorbereidingen van de bouw beginnen, worden bewoners en andere belanghebbenden op een toegankelijke wijze geïnformeerd over de geplande activiteiten, de mogelijke overlast en wat zij kunnen doen wanneer ze vragen, zorgen of klachten hebben. Tijdens alle werkzaamheden is er altijd een contactpersoon beschikbaar. Ook kan de Bouwapp worden ingezet. De netbeheerder(s) is in deze fase verantwoordelijk voor de communicatie en organiseert de activiteiten.

Omgevingsplan en omgevingsvergunning

Alle bewoners worden tijdig en volledig geïnformeerd over de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze of bezwaar/beroep.

A.4 Standaard waar kan, maatwerk waar moet

Hierboven wordt per thema het vereiste participatieniveau benoemd. Elk projectteam krijgt de ruimte om adequaat in te spelen en te reageren op wensen en mogelijke zorgen uit de buurt. De projectteams kiezen vervolgens zelf wat zij daarbij nodig hebben. Een goede gezamenlijke bewonersbrief en een online informatiepagina op de website van de netbeheerder zijn, buiten het Westelijk Havengebied, altijd nodig. De vorm voor het persoonlijk betrekken van bewoners is vrij en wordt in gezamenlijkheid gekozen: in de ene

buurt werkt een grote informatiebijeenkomst beter en in de andere buurt een informeel spreekuur.

A.4.1 Werkwijze

- Het coördinatieteam (procesmanager, projectleider gemeente en omgevingsmanager netbeheerder) van een project maakt direct na het Start Project overleg een startdocument, waar de participatieaanpak voor het project onderdeel van is. Participatie is geen losstaand traject.
- In het projectteam is structureel aandacht voor participatie en communicatie als essentieel onderdeel van het proces en voor het realiseren van versnelling. De participatieniveaus in het protocol geven houvast.
- Voor het maken van de maatwerk participatieaanpak per project (intern document) maakt het coördinatieteam gebruik van expertise op strategisch niveau om de juiste keuzes te maken aan het begin van het project. Het format communicatie- en participatieaanpak is behulpzaam hierbij.
- Voor de uitvoering worden onderdelen van de activiteiten op operationeel niveau georganiseerd.
- Bij aanvang van elke volgende fase (inpassing, ontwerp, uitvoering) wordt de participatieaanpak herijkt door het projectteam.
- Het generieke participatieplan is openbaar en wordt in Q1-2024 gepubliceerd op www.amsterdam.nl/stroom. In deze uitleg aan bewoners wordt benadrukt dat er afhankelijk van de situatie van het elektriciteitsstation meer of minder ruimte kan zijn om mee te denken. De netbeheerders verwijzen naar de pagina van de gemeente op eigen website.
- Voor elk elektriciteitsstation wordt een projectpagina gepubliceerd op de website van de netbeheerder. Op deze projectpagina worden omwonenden specifiek over het project en de momenten van informeren en meedenken geïnformeerd; bij voorkeur in een overzichtelijke tijdlijn.
- Naar buiten treden gaat altijd ná overleg tussen de partners.
- De participatie- en communicatie activiteiten worden in het coördinatieteam geëvalueerd en de geleerde lessen worden meegenomen in het vervolg van het project en gedeeld met andere projectteams.

A.4.2 Toolkit

Op basis van de behoeftes van de projectteams zijn standaardformats voor participatieproducten ontwikkeld. Deze zijn te vinden in de toolkit participatie op de gemeenschappelijke TFCA teams-werkomgeving. Voor elke activiteit waar nog geen standaard format bestaat, wordt deze in gezamenlijkheid gemaakt door de experts van de gemeente en netbeheerders. De nieuwe formats worden na gezamenlijke vaststelling toegevoegd aan de toolkit op de gemeenschappelijke TFCA werkomgeving. Zo wordt participatie georganiseerd op een manier waar alle partijen achter staan en borgen we de kwaliteit van de verschillende formats. De producten in de toolkit:

- Openbaar participatieplan – tekst komt in Q1-2024 op de website van de gemeente

- Communicatie- en participatieaanpak – format voor intern gebruik
- Projectpagina netbeheerder – tool 'opzet projectpagina Liander'
- Omgevingsscan - werkwijze voor het in kaart brengen van de wijkbeleving
- Beslisboom "informereren over locatiebesluit" – tool voor het kiezen van de vorm
- Suggesties voor vormgeven informatiebijeenkomst
- Voorbeeld briefing informatiebijeenkomst en voorbeeld evaluatie informatiebijeenkomst
- Beslisboom "meedenken in de inpassingsfase en ontwerpfase" – tool voor het kiezen van de vorm
- Suggesties voor vormgeven meedenkbijeenkomst
- Standaardbrieven
- Bewonersonderzoek
- Formele inspraak – omgevingsplan en omgevingsvergunning
- Formats voor communicatiemiddelen tijdens de uitvoering

B. EMV aanpak

C. Plek / Vlek

D. Eisen & Wensen

Aanleiding

Gemeente, Port of Amsterdam (PoA) en netbeheerders werken samen om onder meer de transportcapaciteit van het net zo snel mogelijk te verhogen. Als onderdeel van deze opgave moeten 42 onderstations gerealiseerd worden (nieuw plus uitbreidingen van bestaande stations). Hierbij zijn partijen onderling sterk van elkaar afhankelijk. De netbeheerders bouwen de stations en beslissen over de investeringen. Ze zijn hierbij gehouden aan regels van de ACM. De gemeente en PoA gaan over de ruimtelijke inpassing. De gemeente is hierbij bevoegd voor mogelijke aanpassingen van het omgevingsplan en is verantwoordelijk voor het welstandsbeleid. In geval van grond van de gemeente zijn gemeente en PoA verantwoordelijk voor uitgifte van mogelijk nieuwe erfpachtrechten of aanpassing van bestaande rechten.

Om het proces van realisatie van onderstations goed en ook snel te laten verlopen is afstemming tussen gemeente, PoA en netbeheerders nodig over welke eisen worden gesteld aan de bouw van de stations. Deze eisen kunnen betrekking hebben op een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van de stations in een stedelijke omgeving (welstand en stedenbouw), op de technische vereisten (grootte van het gebouw, bereikbaarheid, op- en afgaande kabels) en op de kwaliteit van het gebouw zelf (duurzaamheid, natuur inclusief).

De kans is groot dat bij elk station opnieuw discussies gevoerd worden over al deze eisen. We verliezen dan te veel tijd en het is ook niet bevorderlijk voor een goede samenwerkingsrelatie.

Doel van deze notitie

Overeenstemming benadering eisen, ambities en wensen

Netbeheerders, gemeente en PoA hebben ambities bij het realiseren van de onderstations. Ambities is een ambigu begrip en kan daarom in de praktijk leiden tot vele grijstinten, waardoor discussies onhelder kunnen worden. In deze notitie is er voor gekozen dat ambities neer slaan in eisen en wensen. Eisen zijn verplicht (juridische basis) of zijn in gezamenlijkheid overéengekomen en voor kosten van de netbeheerder. Wensen zijn vrijwillig, eventuele meerkosten zijn (deels) voor rekening van de vragende partij.

Overeenstemming over generieke eisen

Gemeente, PoA en netbeheerders zijn het eens over het pakket van generieke eisen dat aan elk station gesteld wordt. Over dit pakket van eisen hoeft niet meer gesproken te worden per project. Het is een gegeven.

Overstemming over wijze waarop locatie specifieke eisen tot stand komen

In deze notitie is een handreiking uitgewerkt om te komen tot locatie specifieke eisen. Deze handreiking is een nadere uitwerking van het protocol ruimtelijke inpassing. De handreiking gaat uit van de meest ingewikkelde casus. Het is de bedoeling dat bij de start van een project bekeken wordt welke processtappen uit de handreiking overgeslagen kunnen worden. Ook wordt bekeken wat de beste volgorde is van de geschetste processtappen.

Overeenstemming over sturing op proces

Per project zijn drie tot vier mensen gezamenlijk verantwoordelijk voor de inrichting van het proces en de voortgang hierop. Dit zijn projectleider gemeente/PoA, omgevingsmanager Liander, projectleider TenneT en procesmanager TFCA. Deze drie of vier mensen vormen samen de coördinatiegroep. Elk van de leden vanuit de stakeholders is zelf verantwoordelijk voor de interne afstemming binnen de eigen 'bloedgroep'. De coördinatiegroep overlegt bij de start van een project over onder meer de wijze waarop de locatie specifieke eisen tot stand komen, hoe de participatie ingericht wordt, of een eerste berekening van EMV

effecten nodig is of niet (zie ook afgesproken stappenplan EMV) en of de commissie 'Groen. Water en Duurzaamheid' betrokken moet worden. Dit alles slaat neer in een projectsheet. De coördinatiegroep dit doet op basis van protocol en deze handreiking.

Helderheid juridische positie

Alle partijen willen bij alle projecten binnen de afgesproken doorlooptijd (zie Protocol) komen tot wederzijdse overeenstemming over de locatie specifieke eisen voor een onderstation. Dit laat onverlet dat gemeente/PoA en netbeheerder altijd terug kunnen vallen op hun formele juridische positie. Daarbij geldt:

- ▶ Eisen van welstand zijn wettelijk verplicht en worden gesteld op basis van door de gemeenteraad vastgesteld welstandsbeleid ('Schoonheid van Amsterdam')
- ▶ Stedenbouwkundige eisen zijn op zichzelf geen wettelijke eisen, maar kunnen dat wel worden op het moment dat de stedenbouwkundige eisen vertaald worden in een nog vast te stellen omgevingsplan (in sommige gevallen is dat al gedaan en maken deze eisen deel uit van een vigerend omgevingsplan). Hoewel niet gangbaar, kan de gemeente de stap nemen om stedenbouwkundige eisen ook privaatrechtelijk te verankeren wanneer zij grondeigenaar is. In geval van wijziging van het omgevingsplan kan de netbeheerder in beroep gaan en bezwaar aantekenen.

Overeenstemming over benadering wensen

Niet alle ambities zullen volledig vertaald worden in harde eisen. Dat betekent dat naast eisen partijen ook wensen kunnen hebben. In de praktijk zal dat vooral voor de gemeente gelden. Wensen kunnen leiden tot extra inpassingskosten. Deze kosten betreffen zowel de éénmalige investeringskosten als de eventuele beheerkosten.

In geval van onderstations van Liander stelt de netbeheerder een genormeerd en daarmee maximale bijdrage aan inpassingskosten van mogelijke wensen als onderdeel van de algehele inpassingskosten beschikbaar. De norm voor deze kosten is procent van de bouwsom. Meerkosten bovenop dit genormeerde bedrag zijn voor rekening van de vragende partij.

In geval van onderstations van TenneT maakt de netbeheerder al meerkosten door uit te gaan van GIS-stations i.p.v. AIS en zijn meerkosten als gevolg van wensen voor rekening van de vragende partij.

Zorgvuldige inpassing vraagt om maatwerk en is meer dan formele eisen en wensen

Elk gebied waar een onderstation gebouwd of aangepast wordt, heeft een eigen (ruimtelijke) context. Dit in gemeenschappelijkheid aan het begin onderkennen en het maken van heldere afspraken over de verdere procesgang helpt bij het bouwen aan goede samenwerkrelaties. Die goede relaties zijn hard nodig wanneer het moeilijker wordt en belangen niet automatisch parallel lopen. Expliciete aandacht daarvoor is nodig.

Begripsbepalingen

Eisen

Waar in dit stuk gesproken wordt over eisen, gaat het om eisen waarover overeenstemming bestaat tussen netbeheerders en gemeente/PoA. Deze overeenstemming is centraal vastgelegd (generieke eisen) of komt tot stand in overleg per locatie (locatie specifieke eisen).

Generieke eisen

Eisen die in principe gelden voor elk onderstation en die dus geen locatie specifiek karakter hebben. Er kunnen locatie specifieke redenen zijn waarom bepaalde generieke eisen niet van toepassing zijn. Dit is een uitzondering die alleen gemaakt wordt op basis van locatie specifieke omstandigheden. Deze uitzondering geldt alleen voor het *niet* toepassen van generieke eisen.

Locatie specifieke eisen

Dit zijn alleen eisen die een locatie specifiek karakter hebben. Het kan gaan om eisen van welstand en stedenbouw (specifiek voor de betreffende locatie), maar ook om bijvoorbeeld specifieke verkeerskundige eisen.

Bouwenvelop

Een bouwenvelop bevat meerdere elementen. Voordat de bouwenvelop vastgesteld wordt, overleggen netbeheerders en gemeenten over de inhoud hiervan. Het streven is er op gericht om het eens te worden. De coördinatiegroep van het betreffende project draagt zorg voor dit proces.

Elementen die in de bouwenvelop terug komen zijn:

- ▶ generieke eisen
- ▶ vertaalslag van de welstandeisen die gelden voor de specifieke locatie
- ▶ stedenbouw, van toepassing op de specifieke locatie (staan reeds in omgevingsplan of worden daar nog in opgenomen)

In een eerste stap wordt eerst geïnventariseerd wat in bestaande documenten is opgenomen over de betreffende locatie. Het kan dan gaan om: relevante passage uit welstandsnota 'Mooi Amsterdam', het bestaande omgevingsplan, mogelijk een bestaand SPVE, een stedenbouwkundige visie en/of een eerder opgesteld beeldkwaliteitsplan.

Eisen & Wensen

Eisen zijn verplicht of overéengekomen tussen de partijen en voor rekening van de netbeheerder.

Wensen zijn letterlijk op te vatten als wensen. Ze zijn niet verplicht.

Er zijn wensen die vanwege veiligheid en/of technische redenen niet gehonoreerd kunnen worden. In dat geval wijst de netbeheerder deze gemotiveerd af.

Er zijn wensen die technisch kunnen, maar die extra kosten met zich mee brengen. Wanneer deze wensen opgeteld het genormeerde bedrag beschikbaar voor wensen overschrijden, is het aan de vrager (vaak de gemeente) om de afweging te maken. Of men betaalt de meerkosten boven het genormeerde bedrag, of men kiest tussen de verschillende wensen (een combinatie van bijbetalen en kiezen is ook mogelijk).

Generieke eisen

Hier zijn niet de generieke eisen opgenomen die wettelijk worden voorgeschreven. De Omgevingsdienst toetst vanzelfsprekend wel op deze wettelijke eisen.

Groene daken en groene gevels

Zowel Liander als TenneT zijn bezig om standaarden voor groene daken en groene gevels te ontwikkelen en deze vast te leggen. Zie de bijlage voor de technische details van deze standaarden. Vanwege beheer en bewatering brengen deze standaarden wel (beperkt) extra ruimtebeslag met zich mee.

Uiterlijk 1 juni worden deze standaarden vastgelegd.

Elke twee jaar wordt de specificering opnieuw bekeken en zo nodig bijgesteld op basis van actuele inzichten en ervaringen tot dan toe. Indien gewenst, kan de netbeheerder ook sneller een voorstel doen voor aanpassing van de specificering. Aanpassing van de specificering gebeurt met wederzijdse instemming van netbeheerders en gemeente.

De specificering is ook de standaard. Inhoudelijke discussies over de standaard worden in de projecten niet gevoerd.

Groen daken en groene gevels zijn op voorhand niet verplicht in elk project. Ze zijn niet altijd de beste manier om invulling te geven aan de ecologische ambities van gemeente en netbeheerders.

De spelregel is dat de gemeente groene gevels en groene daken kan 'bestellen'. De netbeheerder kan, als zij denkt dat op een specifieke locatie een andere oplossing een betere manier invulling geeft aan de

ecologische ambities, een tegenvoorstel doen. Dit wordt voorgelegd aan de beoordelingscommissie 'Groen, Water en Duurzaamheid' (zie verderop).

Landschappelijke inpassing

Voor een goede inpassing in het landschap kan een ontwerp met groen en mogelijk bomen nodig en gewenst zijn. Op basis van dit uitgangspunt kunnen mogelijk ook eisen gesteld worden aan het ontwerp. Dat zijn dan wel locatie specifieke eisen en geen generieke eisen. De procedure voor het stellen van locatie specifieke eisen staat verderop uitgewerkt en gelden ook mogelijke eisen voor een landschappelijke inpassing.

Hemelwater

Er wordt in de hemelwaterverordening (en daarna per locatie geborgd in het omgevingsplan) een uitzondering gemaakt wordt voor onderstations. Bij onderstations is sprake van veel verharding (gebouw zelf, kabelplein, opstellingsruimte zwaar transport). Inpassing in de bestaande stad zonder de gewenste dichtheden van bebouwing geweld aan te doen, maken het zeer moeilijk om te voldoen aan de strikte eisen in de hemelwater verordening. In plaats van een absolute verplichting wordt voorgesteld uit te gaan van een inspanningsverplichting. De beoordeling hiervan gebeurt niet in het project, maar door de beoordelingscommissie 'Groen, Water & Duurzaamheid' op centraal niveau (zie verder op).

Het hek

Daar waar sprake is van een hek, kan er geen groen in het hek of vlak achter het hek ivm beveiliging en mogelijke molest. Dat is dus ook niet verplicht. Hekken zijn niet opklimbaar. Het hek van Llander is 2.50 meter hoog. Van Tennet 2.80 meter hoog. In geval van combinatiestations wordt uitgegaan van 2.80 meter.

Materialen

In de bijlage is de standaard materialenpaspoort opgenomen. Deze is verplicht. Er wordt verder vanuit gegaan dat de netbeheerders FSC gecertificeerd hout gebruiken. Toepassing van uitlopende materialen die in contact staan met de buitenlucht kan alleen conform de lijst in bijlage (gebaseerd op OS Zeeburgereiland). Beide bijlages worden elke twee jaar opnieuw bekeken en zo nodig geactualiseerd met instemming van beide partijen. Het gebruik van circulaire materialen bovenop de wettelijk eisen is niet verplicht. Het zijn dus geen eisen, mogelijk wel wensen.

Beoordelingscommissie 'Groen, Water & Duurzaamheid'

Het is wenselijk dat over de thema's 'Groen, Water & Duurzaamheid' snel overeenstemming wordt bereikt. Tegelijk is alles rondom de thema's Groen, Water & Duurzaamheid niet op voorhand vast te leggen. Er kan sprake zijn van interpretatie en weging. Om die reden wordt op centraal niveau een beoordelingscommissie 'Groen, Water & Duurzaamheid' ingesteld. In deze commissie zitten een drietal vaste leden (Llander, Tennet en gemeente) die samen voldoende deskundigheid t.a.v. genoemde thema's hebben. De coördinatiegroep van het project spreekt in de fase van het maken van het procesontwerp af of een beoordeling van de commissie nodig is en zo ja wanneer. Dit moment is in ieder geval voordat de bouwvelop definitief wordt vastgesteld. De beoordelingscommissie kan voorstellen goedkeuren, afkeuren of met suggesties voor verbeteringen terug sturen. In principe zijn de uitspraken van de commissie voor partijen bindend, tenzij één van de partijen bij monde van een kernteamlid meent dat het voorstel of het oordeel van de commissie geëscaleerd moet worden naar het Kernteam.

Locatie specifieke eisen

Voor het bepalen van locatie specifieke eisen wordt per onderstation een procesontwerp gemaakt. Onderstaande is een handreiking voor dit procesontwerp. Het gaat uit van in theorie een meest ingewikkelde casus. Het is bedoeling dat bij de start van een project bekeken wordt welke processtappen uit de handreiking overgeslagen kunnen worden. Ook wordt bekeken wat de beste volgorde is van de geschetste processtappen.

Stap 1: Triage coördinatiegroep project

Per onderstation wordt een coördinatieteam in het leven geroepen.

Samenstelling: projectleider gemeente/PoA, omgevingsmanager Liander, projectleider TenneT, procesmanager TFCA

Bij een nieuw station komt het coördinatieteam tussen L1 en L2 (zie protocol) bijeen. Bij een bestaand station is dat tussen L2 en L3. Het coördinatieteam overziet het project. Zo nodig consulteert het team gericht één of meerdere mensen die in de loop van het project betrokken raken. Vervolgens stelt het coördinatieteam in de vorm van een projectsheet in gezamenlijkheid een procesgang vast die gevolgd gaat worden voor het vaststellen van de locatie specifieke eisen. In de projectsheet wordt ook een voorstel gedaan voor het inrichten van de participatie en het mogelijk laten doen van een berekening van EMV.

Relevante vragen:

- ▶ Moet het omgevingsplan gewijzigd worden?
- ▶ Welke welstandseisen zijn van toepassing? Moeten die concreet vertaald worden?
- ▶ Is er sprake van erfpacht of van eigen grond van de netbeheeder?
- ▶ Is er sprake van een te voorziene discussie over EMV?
- ▶ Gaat de bouw van het station leiden tot maatschappelijke discussie?
- ▶ Indien erfpacht, moet het erfpachtcontract worden aangepast?
- ▶ Is er sprake van een bestaand stedenbouwkundig plan, stedenbouwkundige visie of een gebiedsvisie?
- ▶ Moet het ontwerp voor wat betreft de onderdelen 'Groen, Water & Duurzaamheid' voorgelegd worden aan de centrale commissie? Zo ja, wanneer?

Resultaat van de triage is een door iedereen gedragen set van afspraken over de te volgen procesgang (inclusief tijdslijn) en een gemeenschappelijk beeld over de complexiteit van het project.

Stap 2: Verankering uitkomst triage

De projectsheet wordt bij overeenstemming ter accordering voorgelegd aan het KT. Wanneer er geen overeenstemming bestaat over de procesgang, wordt er een keuze gevraagd aan het KT.

Stap 3: Vervolgstappen bij complexe projecten

De triage binnen het coördinatieteam kan tot de conclusie leiden dat het project betrekkelijk eenvoudig is. In de procesgang kunnen dan stappen overgeslagen worden. Zo kan het bijvoorbeeld verstandig zijn dat de netbeheerder zelf rechtstreeks naar de CRK stapt en dat ze op basis van dat gesprek en binnen het bestaande omgevingsplan meteen aan de slag gaat om vervolgens een vergunning aan te vragen bij de gemeente.

De verwachting is dat voor de binnenstedelijke locaties weinig of geen stappen overgeslagen kunnen worden. De meeste uitgebreide procesgang is:

1. Binnen het coördinatieteam wordt procesgang preciezer uitgewerkt, waaronder (indien nodig) ook het participatieproces. Ook wordt de afweging gemaakt of het verstandig is reeds vroeg de CRK te consulteren. In het procesontwerp worden onderstaande stappen verwerkt, waarbij het protocol dient als richtsnoer. Dit slaat neer in een projectsheet.

2. Afgewogen wordt of het nodig is om een bouwenvelop op te stellen. Als het antwoord daarop Ja is, gaan gemeente en netbeheerder gezamenlijk aan de slag met het maken van een bouwenvelop. De netbeheerder moet op dat moment ook afwegen of inschakeling van een architect verstandig is. Op veel plekken is het zeker verstandig om dit te doen en wordt de netbeheerder dit sterk aangeraden (ook aanbevolen door de CRK).

Vervolgens wordt door beide partijen een inventarisatie gemaakt. Dit betreft:

- generieke eisen
- vertaalslag van de welstandeisen die gelden voor de specifieke locatie
- stedenbouw, van toepassing op de specifieke locatie

In een eerste stap wordt eerst geïnventariseerd wat in bestaande documenten is opgenomen over de betreffende locatie. Het kan dan gaan om: relevante passage uit welstandsnota 'Mooi Amsterdam', het bestaande omgevingsplan, mogelijk een bestaand SPVE, een stedenbouwkundige visie en/of een eerder opgesteld beeldkwaliteitsplan.

3. Gezamenlijk wordt gekeken of meerdere plekken binnen de vlek opties zijn die verder moeten worden uitgewerkt. Afhankelijk van die vraag wordt ook besproken of EMV onderzoek naar plek binnen de vlek in gang gezet moet worden
4. Indien gemeente en netbeheerder het niet eens worden over de bouwenvelop volgt escalatie naar KT.
5. Indien het KT het ook niet eens wordt over de bouwenvelop, wordt besproken of bestuurlijke opschaling nodig is, of dat de gemeente eenzijdig de bouwenvelop vaststelt.
6. Bij overeenstemming over bouwenvelop stappen gemeente en netbeheerder gezamenlijk naar de CRK om bouwenvelop met hen te bespreken. .
7. Gemeente en netbeheerder passen mogelijk bouwenvelop aan op basis van gesprek met CRK.
8. Indien gemeente en netbeheerder het niet eens worden over mogelijke aanpassing, volgt escalatie naar KT.
9. Indien het KT het ook niet eens wordt over mogelijke aanpassing van de bouwenvelop, wordt besproken of bestuurlijke opschaling nodig is, of dat de gemeente eenzijdig de aangepaste bouwenvelop vaststelt.
10. Wanneer bouwenvelop definitief is vastgesteld (door de gemeente) gaat netbeheerder aan de slag. Wanneer een project enorm vertraagd (circa 5 jaar) en er sprake is van veranderde inzichten bij één van de stakeholders over Eisen & Wensen, kan geen van de stakeholders eenzijdig afspraken veranderen. In lijn met voortgaande proces is dan nieuw overleg nodig.

Bijlage

- Standaard groene gevel Liander
Groene gevels alleen toegepast worden op die delen waar sprake is van een muur. Wanneer de gevels van het station niet op de rooilijn staan, is ruimte voor een geheel groene gevel. Als de gevel wel op de rooilijn staat wordt de groene gevel toegepast vanaf 2.5 meter. Vanwege de bewatering en het onderhoud, vragen groene gevels om iets meer ruimte voor het onderstation.
- Standaard groen dak Liander
Er wordt uitgegaan van een groen dak met sedum met standaardbegroeiing. Indien gewenst kunnen ook zonnepanelen geplaatst worden.
- Standaard groene gevel TenneT
Deze standaard is nog in ontwikkeling. Waarschijnlijk worden bij TenneT stations groene gevels voorzetgevels met begroeiing (op aparte constructies) en zijn deze mogelijk rondom het gehele gebouw (overal muren).
- Standaard groen dak TenneT
Deze standaard is nog in ontwikkeling. Er wordt uitgegaan van een groen dak met sedum met standaardbegroeiing. Indien gewenst kunnen ook zonnepanelen geplaatst worden.
- Materialenpaspoort

Wordt nog aangeleverd door gemeente

- ▶ Lijst van uitzondering uitlogende materialen in contact met buitenlucht

Wordt nog aangeleverd door netbeheerders

E. Standaard Format Bouwvelop

F. Sjabloon Erfpachtovereenkomst

De erfpacht is per locatie verschillend. Wel wordt er uitgegaan van 7 erfpachtvoorwaarden, deze zijn:

- In het erfpachtcontract staan de rechten en plichten van de grondeigenaar (de gemeente) en de gebruiker van de grond (de erfpachter). De belangrijkste elementen in het contract zijn:
- Gegevens van de erfpachter
- Locatie van de in erfpacht uitgegeven grond (met de coördinaten van het terrein en het vastgoed – die coördinaten willen nog wel eens wijzigen in de VO- en DO-fase)
- Kadastrale gegevens
- Canon (de vergoeding die u betaalt voor het gebruik van de grond), looptijd en tijdvak
- Omschrijving van bebouwing en gebruik
- Algemene en bijzondere bepalingen